

Dominika Czyżak
Biblioteka Uniwersytecka w Toruniu

Abstrakt: Kujawsko-Pomorska Biblioteka Cyfrowa powstała w 2005 r. dzięki funduszom z *Zintegrowanego Programu Operacyjnego Rozwoju Regionalnego 2004-2006 (ZPORR)*, udostępnia cyfrowe wersje dokumentów (książek, artykułów, map, dokumentów życia społecznego, druków muzycznych oraz pocztówek) zeskanowanych w Bibliotece Głównej UMK w Toruniu, Bibliotece Medycznej CM UMK i Bibliotece Głównej UKW w Bydgoszczy. Zasób KPBC tworzą trzy kolekcje: dziedzictwo kulturowe, materiały dydaktyczne i regionalna. Do końca 2006 r. biblioteka będzie udostępniać ponad 10 tys. obiektów.

Kujawsko-Pomorska Biblioteka Cyfrowa

Rok 2005 był jednym z ciekawszych w dziejach polskiego bibliotekarstwa, głównie za sprawą bibliotek cyfrowych – które nagle zaczęły wrastać w naszą rzeczywistość. Dziś, pół roku później, ich istnienie traktowane jest już jako coś bardzo oczywistego i naturalnego – jest to po prostu kolejna usługa oferowana przez bibliotekę, od dawna wyczekiwana i pożądana. Z drugiej strony digitalizacja dokumentów przestała być czymś niezwykłym dla bibliotekarzy, stała się kolejnym procesem bibliotecznym, ułatwiającym czytelnikom dostęp do zbiorów. Gromadzenie i udostępnianie tradycyjnych, drukowanych, zasobów – to już trochę mało dla bibliotekarzy, świadomych możliwości oferowanych przez technologię. Coraz więcej osób jest zainteresowanych szybkim dostępem do wiedzy i informacji, oferowanym wyłącznie drogą elektroniczną. Nikt nie fascynuje się już dziś możliwością sprawdzenia online w katalogu biblioteki, odległej fizycznie, opisu bibliograficznego książki, nawet jeśli towarzyszy mu abstrakt dzieła – magnesem przyciągającym czytelnika jest dziś pełny tekst.

Projekt

Już u progu XXI w. w Bibliotece Głównej UMK zaczęto myśleć o szerszym, pełnotekstowym, udostępnianiu zbiorów. Wizja utworzenia własnej biblioteki cyfrowej z prawdziwego zdarzenia zaczęła nabierać realnych kształtów w 2002 r. Nie bez znaczenia były debaty i dyskusje, zainicjowane wówczas w polskim środowisku bibliotekarskim, poświęcone udostępnianiu zasobów w postaci cyfrowej, ogólna polityka kraju w zakresie tworzenia społeczeństwa informacyjnego oraz doświadczenia innych bibliotek, w kraju i za granicą, wskazujące dominujący kierunek przemian współczesnego bibliotekarstwa. Był pomysł, chętni do pracy bibliotekarze, brakowało dość istotnego elementu, pozwalającego rozpocząć digitalizację – funduszy.

Ważnym czynnikiem, wspierającym ideę, okazał się dokument precyzujący strategię innowacji województwa kujawsko-pomorskiego, w którym wskazano na konieczność tworzenia i udostępniania przez biblioteki naukowe regionu dokumentów w postaci cyfrowej. Urzeczywistnienia tego założenia podjęło się, powołane w 2003 r. z inicjatywy władz UMK i Biblioteki Uniwersyteckiej w Toruniu, Konsorcjum Bibliotek Naukowych Regionu Kujawsko-Pomorskiego (<http://www.kbnrkp.edu.pl/>), do którego należą państwowe uczelnie Bydgoszczy, Torunia i Włocławka. Porozumienie zostało zawarte m.in. w celu usprawnienia współpracy bibliotek regionu, lepszego

udostępniania informacji oraz wspierania nauki i edukacji. Za cel podstawowy członkowie konsorcjum uznali wspólne budowanie wirtualnej biblioteki, gromadzącej w postaci elektronicznej źródła i dokumenty, wspierającej działalność naukowo-badawczą uczelni regionu oraz edukację społeczeństwa (możliwość szybkiego dostępu do wiedzy) oraz przechowującej cyfrowe kopie dokumentów ważnych z punktu widzenia przeszłości regionu i cennych zabytków piśmiennictwa, zaliczanych do tzw. dziedzictwa kulturowego.

Wkrótce po zawiązaniu Konsorcjum, z inicjatywy uczestniczących w nim instytucji (w 2003 r. do konsorcjum należały uczelnie bydgoskie: Akademia Bydgoska, Akademia Muzyczna, Akademia Medyczna, Akademia Techniczno-Rolnicza oraz Uniwersytet Mikołaja Kopernika), przygotowano w Bibliotece Głównej UMK projekt (opracowany przez Bożenę Bednarek-Michalską) określający założenia oraz oczekiwane rezultaty Kujawsko-Pomorskiej Biblioteki Cyfrowej. Dokument został oficjalnie zatwierdzony w lipcu 2003 r., bezpośrednio po podpisaniu aktu *Porozumienia Konsorcjum* przez rektorów uczelni. Do realizacji przedsięwzięcia, zainicjowanego przez BG UMK, akces zgłosiły trzy biblioteki uczelni należących do konsorcjum: Akademii Bydgoskiej im. Kazimierza Wielkiego (od września 2005 r. - Uniwersytetu Kazimierza Wielkiego), Akademii Medycznej im. Ludwika Rydygiera w Bydgoszczy (od listopada 2004 r. – Collegium Medicum w Bydgoszczy Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu) i Uniwersytetu Mikołaja Kopernika (koordynator projektu). Każda z wymienionych instytucji zobowiązała się umieszczać przygotowane przez siebie zasoby cyfrowe na wspólnej platformie, sprawując nad nimi pieczę w zakresie opracowania, aktualizacji i zasad udostępniania tak długo, jak będzie to konieczne i potrzebne. Twórcy projektu zakładają także, iż w przyszłości zasób KPBC wzbogaci się o zdigitalizowane zbiory pozostałych bibliotek należących do Konsorcjum. Nie wyklucza się, w kolejnym etapie rozwoju KPBC, nawiązania współpracy z muzeami i archiwami oraz innymi instytucjami przechowującymi ważny dla kultury i historii regionu dorobek piśmienniczy.

Projekt Kujawsko-Pomorskiej Biblioteki Cyfrowej, będący jednym z pierwszych krajowych projektów przygotowanych przez biblioteki a ukierunkowanych na wzbogacanie Internetu o zasoby polskiego piśmiennictwa, wpisnął się w założenia *Narodowego Planu Rozwoju Polski* w zakresie budowania otwartego społeczeństwa informacyjnego (*ePolska*) i edukacji, zyskał również uznanie władz województwa kujawsko-pomorskiego, i, jako istotny dla strategii rozwoju regionu, został włączony w projekt współfinansowany przez Unię Europejską z funduszy *Zintegrowanego Programu Operacyjnego Rozwoju Regionalnego 2004-2006 (ZPORR)* i *Regionalnego Programu Operacyjnego 2004-2006* naszego województwa: ***Infrastruktura społeczeństwa informacyjnego.***

Dzięki poważnej dotacji ze ZPORR (1.020.000 zł.) można było przystąpić do urzeczywistnienia idei Kujawsko-Pomorskiej Biblioteki Cyfrowej. W pierwszym etapie, do końca 2005 r., założono: powstanie trzech pracowni digitalizacji (dwóch w Bydgoszczy, jednej w Toruniu), zakup oprogramowania niezbędnego do przetwarzania dokumentów do postaci w jakiej mogą być publikowane w Internecie oraz oczywiście wybór i digitalizację pierwszych dokumentów.

Odpowiedzialnymi za typowanie dokumentów do digitalizacji uczynieni zostali bibliotekarze każdej z trzech bibliotek. Zgodnie z założeniami projektu, zbiory KPBC tworzą trzy równorzędne kolekcje:

- materiały dydaktyczne, gromadzone głównie z myślą o pracownikach naukowych i studentach uczelni regionu, w której przechowywane są cyfrowe kopie podręczników, monografii i artykułów naukowych;
- dziedzictwo kulturowe, przechowujące najcenniejsze starodruki, rękopisy, książki wydane w XIX i XX w., archiwalia, nuty, zbiory emigracyjne, kartograficzne oraz ikonograficzne;
- regionalia, Cuiaviana i Pomeranica do której przyporządkowywane są wszelkie publikacje, zarówno artykuły, druki ulotne, grafiki, pocztówki i mapy dotycząc historii Kujaw i Pomorza oraz Vilniana, istotne dla tradycji i historii Uniwersytetu Mikołaja Kopernika.

W każdej z kolekcji występują, w zależności od potrzeb, działy niższego rzędu.

KPBC – powstanie

Projekt, po przejściu wszystkich etapów oceny merytorycznej (jesień 2004), dopełnieniu niezbędnych formalności natury administracyjnej (zima 2004/2005) mógł być poddany realizacji. W 2005 r. pracę rozpoczęto od formowania zespołu bibliotekarzy odpowiedzialnego za zasób KPBC (administratora, redaktorów, katalogerów) i przygotowania projektów budowy lub modernizacji przyszłych pracowni digitalizacji.

Wiosną 2005 r. wyłoniona w drodze przetargu firma budowlana wykonała w Toruniu i Bydgoszczy zaplanowane prace remontowe. Latem 2005 r. udało się wyposażyć nowe pracownie w meble i sprzęt: komputery, skanery (Biblioteka Medyczna CM otrzymała Microtek ScanMaker 9800XL, który pozwala skanować obiekty do formatu A3 a także, dzięki odpowiedniej przystawce, skanować mikrofilmy; Biblioteka Uniwersytecka w Bydgoszczy zakupiła skaner Zeutschel z oprogramowaniem Omniscan 5000 TT skanującym do formatu A2, Biblioteka Uniwersytecka w Toruniu nabyła skanery: Zeutschel Omniscan 10000 – skanujący w kolorze do formatu A1 z rozdzielczością 600 dpi, skaner do mikrofilmów i mikrofisz Canon MS-800 i skaner płaski Mustek Paragon 3600 do formatu oraz aparaty cyfrowe (Canon EOS 20D).

Wybór oprogramowania dla biblioteki cyfrowej nie był sprawą trudną. Już w trakcie opracowania projektu KPBC przyglądano się Wielkopolskiej Bibliotece Cyfrowej, wykorzystującej platformę dLibra, autorstwa pracowników Poznańskiego Centrum Superkomputerowo-Sieciowego. Powstała już w 1999 r. dLibra, wciąż rozwijana i modernizowana (7 lutego 2006 r. oddana została do użytku najnowsza wersja oprogramowania 2.2), wyposażona jest w podstawowe, niezbędne dla biblioteki cyfrowej, funkcje: katalogowanie i udostępnianie plików zarówno tekstowych, jak i graficznych, wyszukiwanie dokumentów przez dowolne słowa z opisu lub treści dokumentu, aplikację redaktora do zarządzania kolekcjami, nawigację w ramach publikacji, możliwość ograniczenia dostępu dla konkretnej grupy użytkowników).

Ważnym atutem tego oprogramowania jest współpraca z bibliotecznym systemem Horizon, w którym pracują biblioteki Kujawsko-Pomorskiego Konsorcjum Bibliotek Naukowych oraz funkcje zarządzania uprawnieniami redaktorów, istotne przy rozproszonym zarządzaniu zawartością. Powyższe przesłanki zdecydowały o

zakupie i wdrożeniu (wrzesień 2005 r.) dLibry dla potrzeb KPBC (program został posadowiony na serwerze w Uczelnianym Centrum Informatycznym UMK w Toruniu). Równocześnie w Internecie zaistniała aplikacja dla czytelnika umożliwiająca przeglądanie pierwszych opublikowanych dokumentów.

Jak już wspominałam, typowaniem materiałów do digitalizacji zajmują się trzy biblioteki współodpowiedzialne za zasób KPBC. Każda z tych jednostek ma, w zależności od możliwości, wkład w rozwój ilościowy i jakościowy zasobów. Bibliotekarze dokonując selekcji kierują się ważnością dokumentu, częstotliwością wykorzystania, niekiedy także stopniem zacytowania. Aby uniknąć dublowania pozycji każda z nich zdefiniowała profil zbiorów przewidzianych do biblioteki cyfrowej. Biblioteka Medyczna Collegium Medicum UMK zajmuje się dostarczaniem do KPBC materiałów dydaktycznych z zakresu medycyny (skryptów uczelnianych, czasopism i monografii wydanych przed 1945 r., *Annales Academiae Bydgosiensis* przekształconych obecnie w *Biological and Medical Sciences*, starodruków oraz rękopisów patrona CM – Ludwika Rydygiera), a także najstarszych, XIX - wiecznych, numerów *Pielgrzyma*, udostępnionego przez Bibliotekę Seminarium Duchownego w Pelplinie. W realizowanych już planach Biblioteki Uniwersytetu Kazimierza Wielkiego w Bydgoszczy są pochodzące z własnych zbiorów materiały wspomagające dydaktykę (nieobjęte już prawem autorskim) oraz historyczne już czasopisma regionalne, udostępnione przez Wojewódzką Bibliotekę Publiczną w Bydgoszczy (m.in. *Słowo Pomorskie* i *Gazeta Bydgoska*) i Bibliotekę Miejską w Inowrocławiu (*Dziennik Kujawski*).

Specjalnością Biblioteki Uniwersyteckiej w Toruniu są, mające uregulowany status prawny, XIX i XX w. źródła do historii Kujaw, Pomorza i Ziemi Dobrzyńskiej, zbiory emigracyjne, grafiki oraz *Vilniana*, istotne dla historii i tradycji Uniwersytetu Mikołaja Kopernika. Biblioteka zdigitalizowała już także materiały dydaktyczne potrzebne studentom (lektury dla filologów), a wolne od ograniczeń prawa autorskiego.

Wspólnym problemem twórców bibliotek cyfrowych, nie tylko polskich, są kwestie praw autorskich. Dla potrzeb projektu opracowana została przez Barbarę Szczepańską (Kancelaria Prawnicza Lovells) *Analiza stosowania Copyright w procesie digitalizacji i tworzenia bibliotek cyfrowych w Europie* (wszystkie dokumenty dotyczące KPBC dostępne są na stronie <http://www.kbnrkp.edu.pl/publ.html>) Nie do końca jasne są także zasady interpretacji prawa autorskiego. Szereg wyjaśnień i odpowiedzi na pytania redaktorów KPBC zawiera wyczerpująca ekspertyza prawna przygotowana w maju 2005 r. przez dr Sybillę Stanisławską-Kloc z Instytutu Prawa Własności Intelektualnej UJ. Jednak nie wszystko jest jeszcze oczywiste. Publikując prace współczesne redaktorzy KPBC dokładają starań, by prawa twórców były zachowane. W ramach projektu opracowano także formalne procedury postępowania z wydawcami i autorami, w oparciu o upoważniony reprezentant koordynatora projektu, wystąpił do kilku instytucji, m.in. Instytutu Bałtyckiego i Toruńskiego Towarzystwa Naukowego, z prośbą o udzielenie zgody na publikację szeregu wartościowych a niedostępnych już w obiegu księgarskim wydawnictw. Przy pomocy prawników powstały również dwie licencje, dla twórców i wydawców, podpisywane przed zamieszczeniem utworu w bibliotece cyfrowej. Dokumenty te, (umieszczone na stronie <http://kpbc.umk.pl/dlibra/help?id=library-more-info>) precyzują warunki na jakich dzieło będzie funkcjonowało w KPBC - m. in. grupę odbiorców, czas użytkowania.

Otwarcie KPBC

Po uruchomieniu pracowni digitalizacji, instalacji systemu i niezbędnych szkoleniach bibliotekarzy (prowadzonych przez pracowników PCSS) rozpoczęto latem ubiegłego roku skanowanie obiektów do Kujawsko-Pomorskiej Biblioteki Cyfrowej. Pierwszy dokument został opublikowany 16 września 2005 r. Przez trzy kolejne miesiące biblioteka, dostępna już internautom, stopniowo wypełniała się zbiorami (październik – 500 pozycji, grudzień 1500 pozycji).

2 grudnia 2005 r. KPBC (dostępna na stronie <http://kpsc.umk.pl>) została oficjalnie zaprezentowana przedstawicielom władz regionu i uczelni, partycypujących w realizacji zadania. Otwarcia dokonał JM Rektor UMK prof. Andrzej Jamiołkowski. Za sprawą mediów biblioteka stała się miejscem częstych wizyty wielu użytkowników Internetu. Ku ich, i bibliotekarzy, zadowoleniu statystyki KPBC notowały nie tylko wzrost liczby użytkowników, ale także dostępnych obiektów. Pod koniec marca br. w KPBC było już ponad 5 tys. jednostek. Aktualnie (połowa czerwca 2006 r.) korzystać można z 9.500 dokumentów. Przyrost jest więc znaczny. Zgodnie z założeniami realizowanego obecnie projektu, do końca 2006 r. w bibliotece powinno znaleźć się 10 tys. obiektów. Jak widać z przytoczonych danych, cel jest bliski. Oczywiście osiągnięcie zakładanej wartości nie oznacza zakończenia procesu gromadzenia zbiorów do KPBC. Działania będą kontynuowane, być może iż w ramach kolejnych projektów europejskich, o uczestnictwo w których zabiegają twórcy KPBC.

KPBC dzień powszedni

Wśród pozycji dostępnych w katalogu biblioteki dominują oczywiście materiały dotyczące regionu, czyli Kujaw, Pomorza i Ziemi Dobrzyńskiej. Aktualnie do dyspozycji czytelników jest już kilkanaście tytułów prasy, źródła i materiały poświęcone historii regionu, druki muzyczne, mapy (pochodzące ze zbiorów Instytutu Geografii UMK, który współpracuje od niedawna z BG skanując mapy i przesyłając je do obróbki technicznej), druki ulotne, pocztówki oraz grafika. Bardzo dużą popularnością użytkowników KPBC cieszy się właśnie ta ostatnia. Przygotowana na otwarcie KPBC wystawa grafik Barbary Narębskiej-Dębskiej miała już 2.800 wyświetleń. Również wielokrotnie czytane i oglądane były źródła dotyczące historii regionu, przykładowo: „*Diecezja chełmińska, zarys historyczno statystyczny*. Pelplin 1928” – ponad 1980 wejść, *Adressbuch fur Thorn : Stadt und Land* Toruń 1912 – ponad 1600 wejść, mapa fizyczno - administracyjna Pomorza Wschodniego otwierana była już ponad 1800 razy. Dobór materiałów do KPBC nie jest oczywiście przypadkowy, w pierwszym rzędzie udostępniane są pozycje z których często korzystają dotychczasowi czytelnicy bibliotek, jak również te, do których dostęp jest utrudniony ze względu na stan zachowania obiektu. Dlatego też w KPBC można zajrzeć m.in. do wydawanego w latach 1762-1766 toruńskiego czasopisma naukowego *Thornische Nachrichten von Gelehrten Sachen*, *Roczników Towarzystwa naukowego w Toruniu*, *Zapisków Towarzystwa Naukowego w Toruniu* z lat 1908-1946 (oba tytuły opublikowano za zgodą Towarzystwa Naukowego w Toruniu), roczników międzywojennych *Słowa Pomorskiego* (także do dodatków, *Domu Rodzinnego* i *Mestwina*) czy *Gazety Bydgoskiej*, *Biedaczka*, czasopisma wydawanego w latach 1848-1850 przez Juliana Prejsa, drukowanego w Chełmnie *Nadwiślanina*, czy wreszcie do wspomnianego już *Pielgrzymy* (w KPBC dostępne są roczniki I – VII z lat 1869-1875). Dużą popularnością cieszą się księgi adresowe Torunia i Bydgoszczy - wiele osób z całego świata szuka w nich swoich przodków, dawnych mieszkańców tych miast. Rośnie także grupa zwolenników stosunkowo

niewielkiej jeszcze, liczącej (czerwiec 2006 r.) 180 obiektów, kolekcji pocztówek ukazującej Toruń w pierwszych latach XX w. Materiał ikonograficzny, pochodzący z pierwszych lat XX w., jest dobrym źródłem informacji dla zainteresowanych historią miasta, podobnie jak zbiór dokumentów życia społecznego, w którym prezentowane są druki reklamowe, urzędowe czy okolicznościowe informujące o toruńskich wydarzeniach kulturalnych (np. programy teatralne, zaproszenia na odczyty) czy politycznych (ulotki wyborcze). Każdy obiekt cyfrowy (np. książka, mapa czy pocztówka) po zeskanowaniu (standardowo w rozdzielczości 300 dpi, w szczególnych wypadkach parametry są wyższe) jest przetwarzany do formatu DjVu, charakteryzującego się dużym stopniem kompresji obrazu, dużą dokładnością w odwzorowywaniu tekstu drukowanego i niewielkimi rozmiarami plików (są kilkakrotnie mniejsze niż pliki z rozszerzeniem .pdf). Skany książek i artykułów są także przerabiane z obrazu (powstałego po zeskanowaniu) na tekst (tzw. OCR, optical character recognition). Wszystkie obiekty są zabezpieczone znakiem wodnym z logo instytucji wykonującej skan. Katalogowanie, w zależności od typu dokumentu, odbywa się w systemie bibliotecznym, funkcjonującym w danej bibliotece (biblioteki aktualnie tworzące zasób KPBC korzystają z systemu Horizon). Gotowe opisy bibliograficzne są konwertowane do dLibry i umieszczane w *Publikacjach planowanych* lub bezpośrednio w dLibrze w standardzie Dublin Core (gdy brak właściwego formatu opisu dokumentów, np. dotyczy to pocztówek). Opis bibliograficzny, oprócz informacji o tytule, autorze, dacie i miejscu wydania, podaje także instytucję która dokument zdigitalizowała i w której dostępny jest drukowany oryginał (także sygnaturę lub numer inwentarzowy oryginału - by zachowany został związek wersji drukowanej z cyfrową). Każda pozycja opublikowana otrzymuje także swój unikalny, stały, identyfikator w postaci URL (w postaci np. <http://kpbc.umk.pl/publication/11465>). Mimo iż dLibra nie posiada automatycznej kontroli wprowadzanych danych redaktorzy dbają o ich poprawność i zgodność z obowiązującymi standardami (by w razie konieczności możliwa była migracja z dLibry do bazy bibliotecznej). Kompletne opisy są systematycznie wysyłane do katalogu centralnego - bazy NUKat, a jeśli opis już istnieje w bazie – uzupełniany jest o link do wersji elektronicznej dokumentu.

W KPBC, podobnie jak w również mającej charakter regionalny bibliotece wielkopolskiej, widoczna jest dominacja dokumentów, których nie dotyczą już przepisy o prawie autorskim. Aktualnie głównym zadaniem redaktorów KPBC jest pozyskiwanie prac współczesnych do kolekcji *materiały dydaktyczne*, utworzonej z myślą o potrzebach studentów uczelni wyższych regionu kujawsko-pomorskiego. By KPBC stała się także warsztatem naukowo-badawczym wspierającym proces dydaktyczny, powinny znaleźć się w niej teksty prezentujące dorobek pracowników nauki uczelni uczestniczących w projekcie. W KPBC widoczne są już efekty pierwszych rozmów prowadzonych z autorami i wydawcami (np. podręczniki dla archiwistów), kolejne są w toku. Nie jest to zadanie proste, wymaga cierpliwości i wytrwałości, wykorzystywania różnych form kontaktów. Rzadko udaje się szybko przekonać redaktorów czasopism i autorów, iż tekst dostępny w bibliotece cyfrowej promuje jego twórcę, czy wydawnictwo, a informując o prowadzonych badaniach przyczynia się do rozwoju nauki. Oczywiście, bibliotekarze są świadomi zysków jakie przynoszą wydawnictwu publikacje drukowane. Dlatego też apelują by do zasobów cyfrowych przekazywać utwory, które już nie znajdują nabywców na tradycyjnym rynku wydawniczym. Digitalizacja umożliwia trwałą promocję dzieła, zachowanie tekstu dla przyszłości. Na stronie KPBC zamieszczony jest apel do działających w regionie autorów i wydawców, zawierający podstawowe informacje o zadaniach

biblioteki, skierowujący do stron, na których dostępne są licencjach zawierane z właścicielami praw autorskich lub wydawniczych.

Perspektywy

W KPBC systematycznie przybywa dokumentów. Realizując projekt bibliotekarze nabrali wprawy w publikowaniu cyfrowych wersji dokumentów drukowanych – od selekcji, przez cały proces digitalizacji do katalogowania i udostępniania. Na bieżąco monitorowane są statystyki wykorzystania dokumentów, ukazujące preferencje i oczekiwania czytelników (wielu z nich przesyła do redaktorów własną ocenę zasobów KPBC a często także wykazy literatury, która, ich zdaniem, niezwłocznie powinna zaistnieć w zbiorach wirtualnej księżnicy). Mimo iż wydłuża się kolejka publikacji oczekujących na digitalizację, pora na pierwsze podsumowania. Bezdyskusyjnie biblioteka cyfrowa jest potrzebna, warto jednak określić oczekiwania jej odbiorców, przydatność jej zasobów dla poszczególnych grup użytkowników.

Po KPBC szybko zaczęły pojawiać się kolejne publicznie dostępne polskie biblioteki cyfrowe, także tworzone w oparciu o dlibrę (aktualnie funkcjonuje 6 bibliotek regionalnych i 4 instytucjonalne) – najmłodsza otwarta została 12 maja br. na Politechnice Warszawskiej. W planach są wdrożenia kolejnych. Wszyscy, zarówno użytkownicy, jak i redaktorzy bibliotek cyfrowych, podkreślają konieczność koordynacji digitalizacji w skali kraju, jak również wzbogacenia oprogramowania o metawyszukiwarkę, pozwalającą na jednoczesne przeszukiwanie wszystkich zasobów wszystkich polskich bibliotek, wykorzystujących poznański produkt. Na szczęście pracownicy PCSS szybko reagują na sugestie użytkowników i przygotowują już aplikację, która będzie indeksowała rozproszone po licznych serwerach zasoby cyfrowe.

Biblioteka Uniwersytecka w Toruniu, wspólnie z Poznańską Fundacją Bibliotek Naukowych i AGH w Krakowie, podjęła działania zmierzające do utworzenia ogólnopolskiego konsorcjum bibliotek cyfrowych, którego rolą byłaby koordynacja digitalizacji, tak by zasoby cyfrowe powstawały w sposób planowany i przemyślany, nie dublowały się, przy zachowaniu standardów opisu bibliograficznego i by możliwe było ich przeszukiwanie za pomocą ujednoliczonego słownika słów kluczowych. Przy Ministerstwie Kultury i Dziedzictwa Narodowego powstał zespół doradczy (do którego powołana została także Bożena Bednarek-Michalska, koordynator projektu KPBC), mający za zadanie opracowanie spójnej strategii rozwoju zasobów cyfrowych w Polsce. Jest nadzieja że powstanie wielka, rozproszona polska biblioteka cyfrowa – a jedna z jej kolekcji będzie KPBC.

Zapraszamy do korzystania z zasobów KPBC - a także nadsyłania uwag – <http://kpbc.umk.pl>

Toruń, czerwiec 2006 r.